

**Висловлювання Пастора Мартіна Німеллера (1892–1984), протестантського теолога,
в'язня концтаборів**

Коли вони прийшли за комуністами, я мовчав – я не був комуністом.

Коли вони прийшли за соціал-демократами, я мовчав – я не був соціал-демократом.

Коли вони прийшли за профспілковими активістами, я мовчав – я не був членом профспілки.

Коли вони прийшли за євреями, я мовчав – я не був євреєм.

Коли вони прийшли за мною – вже не було кому заступитися за мене.

(Енциклопедія Катастрофи / Под ред. И. Гутмана. – Иерусалим, 1990. – С. 814)